

Vegyes szokások Korondon

1. Este a szemetet és a vizet nem jó kiönteni, mert az illető a halottjára önti.

2. Tavasszal, amikor a marhákat hajtják fel a legelőre, hogy a vadtól és más nyavalyától meg legyen védve, a kapu küszöbénél egy láncot helyeznek el keresztbe, és a marhákat azon keresztülléptetik. (Láttam 1955. május 15-én az 54 éves Imre Gergelynél, Korondon, az Alszeg utcában.)

3. Amikor a disznót megölik, a gölye (nőstény) disznónak a csicseit levagdossák és visszavetik (visszadobják) a pajtába, hogy még máskor is legyen malac.

4. Húsvét nagyszombatján délben, amikor a harangok megszólalnak, szokás a gyümölcsfákat jól megrázni, hogy több gyümölcs teremjen.

5. Amikor a tehén megborjúzik, három napig a házból nem jó semmit kiadni, mert ezzel a téhének a tejét elviszik.

6. Hogy nyáron a búzatablát érés idején a madarak ne verjék, a nap feljötte előtt csórén meg kell visszajára kerülni a búzatablát, de nem szabad senkivel találkozni, vagy senki meg ne lássa a kerülőt.

7. Amikor az asszony gyermekágyban van (szült), hat hétig ha valaki a házba megy, az rongyot kell vessen, mert hanem a tejét elhossa, és az anya nem lesz, amivel szoptasson. Aki a tejet elviszi, annak a melle megdagad.

Ha olyan asszony megy a házba, aki tisztátalan (menstruál), meg kell fognia a csecsemő orrát, mert hanem a csecsemőn kiütések lesznek.

8. Annak az asszonynak, amelyik szült, a szülés napjától számítva hat hétig nem szabad kútból vizet merítenie. Ha belemerít, a víz megnyüvesedik. (Manapság ezt nem sokan tartják be.)

9. Nagypénteken nap feljötte előtt az ajtót és ablakot ki kell nyitani, hogy az ágy neműt a szél fújja meg, és akkor a moly nem esik bele.

10. Amikor a szövő lefogy, a háznál lévő hajdon leány az utolsó cséppel ki kell fusson a házból, és akit legelőször meglát, az lesz a férje.

11. Pappal találkozni szerencsétlenség.

12. Szekeres embernek, ha a lovai egyszerre vizelnek, szerencsét jelent.

13. Kéményseprővel találkozni szerencse.

14. Amikor elmennek szekereségre (ezelőtt jártak edénnyel, sóval, szénnel), a kaput egy jó darabig az otthonmaradottak nem teszik be, hogy az elment hamarabb visszajöjjön, és a házat visszajára seprik ki, nehogy a szerencsét kiséperjék.

15. Amikor borjút adnak el, a borjút a pajtából farral előre kell kihozni, úgy, hogy a tehén nézzen szembe a borjúval, s akkor a tehén a borjút hamar elfelejti, és sokat nem bögi, s a tejet a borjú nélkül leadja.

16. Amikor a tehén megborjúzik, s a borját nem akarja elfogadni, úgyszintén a juhnál is, az anyaállattal le kell pisiltetni, utána kell nyalatni, és akkor elfogadja.

17. Eszközfának való fát holdtölte után kell levágni a tövéről, de úgy, hogy kézzel addig ne érni hozzá, amíg előre a fejszét nem vágja bele, csak azután lehet a fát kézzel megérinteni.

18. Virágvasárnap előtt a cikót (barkát), amíg a templomban a pap nem szenteli meg, nem jó a házba bevinni, mert nem lesz kicsi csirke a háznál. Tyúkot hiába ültetnek, nem költ.

19. A madarak, hogy ne verjék nyáron a búzát érés idején, ősszel, vetéskor a magot napfeljötté előtt vagy naplemente után kell elvetni.

20. A madarak, hogy ne verjék nyáron érés idején a búzát, majorságzsíros (pl. tyúkszíros) kézből kell ősszel a búzát elvetni.

21. Naplemente után az istállóból nem jó a ganét kihányani, mert a szerencsét kihányják vele.

22. A mosogatóvizet este nem jó kiönteni, mert keresztelelten gyermekre öntik.

23. Ha valaki macskakölyköt kap és azt a háznál meg akarja tartani, hogy ne menjen el, a fűtő lábát vagy az asztal lábát háromszor meg kell kerülni farral vele.

24. Amikor a macska megkölykezik, fehérnépfélének addig nem szabad megfogni a kölykeket, amíg a szeme nem nyílik ki (a macska- és kutya-kölyök szeme 9 nap után nyílik ki), mert kenyérsütéskor a tészta nem kel meg a keze után. (Ezt minden asszony így tartja.)

25. Régebb és ma is fordul elő, hogy egy fehérnépnek a combján vagy valamelyik testrészén olyan fekete pecsét van, mint a szilvماغ. Ezt régebb megszipásnak nevezték, s úgy tartották, hogy a rossz asszonyok vagy a boszorkányok szívták meg. Erre Pál Lajos bácsi 58 éves korondi lakos szerint azt az orvosságot használták, hogy reggel, amikor a megszipást észrevették, akkor azonnal bélsárt (emberganét) kellett kötni a megszipás helyére. Ha ilyennel kötötték be, aki megszipta, azonnal az illetőhöz ment, mert a megszipónak a gané a szájára volt kötve, csak azt mindenki nem láthatta. (1958. évi gyűjtés.)

26. Ha valaki meg akarta tudni, hogy kik a boszorkányok, úgy lehetett

megtudni, hogy azt a festékes kanalat, amellyel húsvétkor a piros tojást festették, húsvét első napján a szájba kellett venni, és úgy a mise megkezdése előtt a templomba bemenni. Ezt a kanalat a szem elejébe kellett tartani, és azon keresztül meg lehetett látni, hogy kik voltak a boszorkányok, mert akkora szarvakkal mentek be a templomba, hogy a templomajtón alig fértek be. Miután az illető meglátta, hogy kik a boszorkányok, a templomból ki kellett jönni, a keresztes úton (keresztúton, útkereszteződésen) keresztülfutni, de gyorsan, hogy a boszorkányok nehegy elérjék, mert ha elérték volna az illetőt, aki nézte, összetörték volna. Az adatközlők arra nem emlékeznek, hogy valaki így nézte volna meg, de így hallották (adatközlők: Józsa Ignácné szül. Balázs Juliánna 73 éves, István Péter 70 éves. 1959. május. 18.).

27. Annál a háznál, ahol poloska van, a meszelést holdfogytakor kell végezni, akkor a poloskák kivesznek, ellenkező esetben még jobban szaporodnak.

28. Amikor az előhasú (első borjas) tehén megborjúz, annak a mását (pokláját, méhlepényét) egy forrás fejebe kell eltemetni, hogy a tehén legyen bő tejes. Fent a fenyőközi részen lakott István Samu bátyám, a nagyapám testvére, és mindig így csinálta (adatközlő id. István Péter 70 éves, 1959. júl. 5.).

29. Nyáron erős villámlás és mennydörgés idején a ház előtt a fejszével szoktak egyesek várat húzni és a várba a fejszét keresztesen belevágni. Ez megvédi a házat a villámcsapástól.

30. Húsvét előtt három héttel van a

tekeres hét, ekkor nem jó majorságot (háziszárnyast), tyúkot ültetni, mert a kikelt csirkék tekeres lábúak lesznek. A tekeres hét után van a fekete hét, ekkor sem jó majorságot ültetni, mert a kotló alá rakott tojásokból sok zápon marad, ezt úgy nevezik, fekete záp.

31. Régebb úgy tartották, hogy a gyermek fürösztővizét este nem jó kiönteni, mert akkor a gyermek éjjel nem nyugszik.

32. Amikor a gyermek megszületik, azt a fürösztővizet, amelyben a gyereket legelőször fürösztötték, piros rózsafa tövére kell önteni, így a gyermek arca még felnőtt korában is mindig szép piros lesz (adatközlő özv. Lő-

rincz Mártonné szül. Molnos Erzsébet 55 éves, 1962. február. 11.).

33. Régebb szokták a boszorkányok elvinni a tehén tejét. Ilyenkor Hegedűs Szöcs Mártonhoz szoktak menni. Ő a következőképpen járt el: a pajtaajtót és a könyöklőt fokhagymával körülkente. A tehén két szarvát átkötötte cérnával. A cérna közepére kötött egy másik cérnát, ezt a tehén hátgerincén végighúzta, befokhagymázta. Ekkor előkerestette a házigazdával azt a pokrócot, amellyel a borjút kifogták, amikor született. Ezt a pokrócot összefogták, a pajta közepére tették, és elkezdtek ütni. Aki a kapun legelsőnek bement, az vitte el a tejet, mert amikor ezt a pokrócot ütötték, az illetőt ütötték, az érezte, csak nem lehetett látni. Ilyen esetnek az eredménye egy életre szóló harag szokott lenni.

Ahogy a nép nevezte, Szöcs Marci bá amikor ment el, azt hagyta hátra a tehén gazdájának, hogy a tehénnek adjanak enni, sarjút, locsát (moslékot), csihányos szénát, s biztos, hogy a tejt visszahozzák. A legtöbb esetben a rosszul telet tehének tejét vitték el a boszorkányok.

István Lajos gyűjtése

*A korondi határban
P. Buzogány Árpád felvételei*